

24.

Architektura od druhé poloviny 20. století do současnosti

- 1) Mezinárodní styl, brutalismus, formalistické tendence
- 2) proměny díla Phillipa Johnsona
- 3) nová monumentalita, postmoderní architektura (Kahn, Venturi)
- 4) dekonstruktivismus, high-tech, nová moderna
- 5) významní architekti současnosti

1. MEZINÁRODNÍ STYL (Internacional style)

Představitelé:

- Walter GROPIUS
- Mies VAN DE ROHE

- Pojem **Internacional style** zavedli roku 1932 *Philip Johnson* a *Henry-Russell Hitchcock* při příležitosti výstavy moderní architektury v Muzeu moderního umění v New Yorku.

Znaky:

- nerozlišování různých druhů architektury podle funkce (banka vypadá na pohled stejně jako obytný dům i jako nemocnice)
- standardizace jako výraz strojové estetiky a jako prostředek vyjádření stejných potřeb pro všechny
- konstrukční a formální znaky – pravouhlost, umístění oken v pruzích, plochá střecha, asymetrický půdorys

Tři principy:

- **skeletové konstrukce**
- **standardizace**
- **bez zdobnosti**

- Významným mezníkem pro vývoj internacionálního stylu a jeho další šíření byl vznik **CIAM** roku 1928. (Série mezinárodních konferencí moderních architektů, v čele s *LeCorbusierem*)

- **LeCorbusier** vyhlásil, že **budoucnost architektury leží v procesu racionalizace a standardizace**

Walter GROPIUS

- architekt a pedagog, ředitel Bauhausu
- vedoucí katedry architektury na Harvardské univerzitě, s mladými umělci založil Kooperativu 4 architektu → do USA přinesl moderní prvky mezinárodního stylu

Díla:

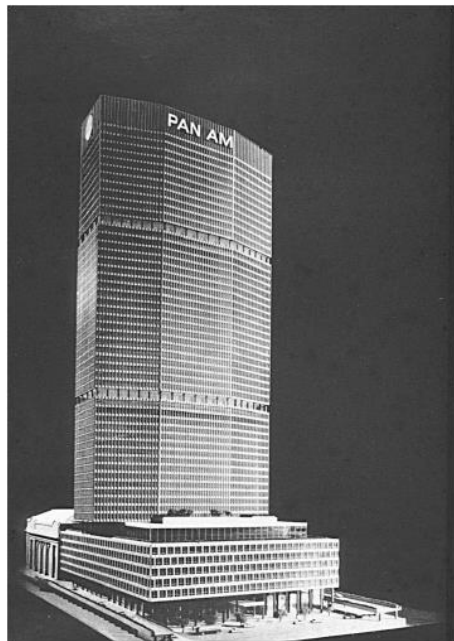
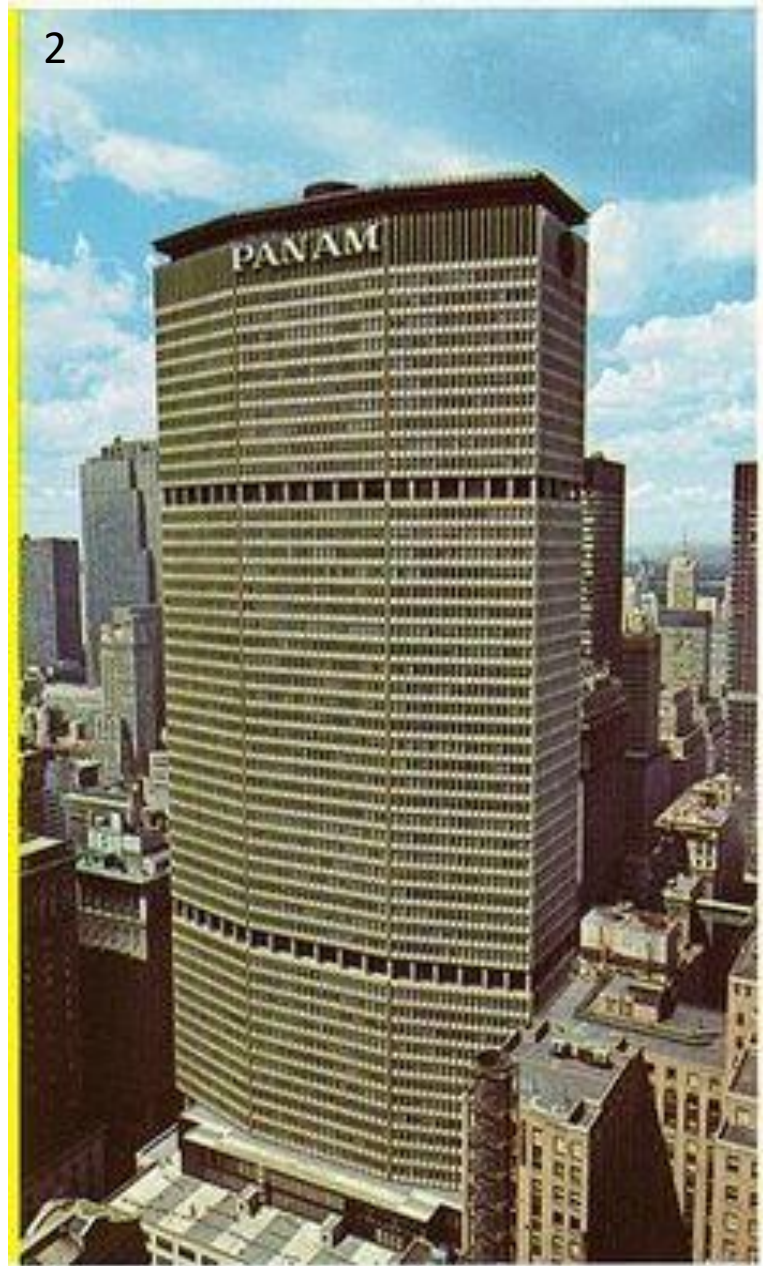
- **BUDOVA BAUHAUSU** – Dessau, postavil budovu na míru, 3 křídla tvaru L vycházejí z ústředního bodu
- **PAN AM BUILDING** – dnešní MetLife Building je mrakodrap v New Yorku

Mies VAN DER ROHE

- vedoucí architektonického oddělení v Illinoiském institutu technologie
- **méně je více**, stavby se skládají z kostry a kůže; krajní jednoduchost a čistota stylu, skleněné mrakodrapy
- ovlivněn funkcionalistou GRUPIEM

Díla:

- **SEAGRAM BUILDING** - je mrakodrap v New York City
- **VILA TUGENDHAT** v Brně

Walter GROPIUS

1) Bauhaus v Dessau 2) PAN AM building - dnešní MetLife Building je mrakodrap v New Yorku

1

2

Mies VAN DER ROHE

1) Seagram Building 2) Vila Tugendhat

UNESCO
ČESKÁ REPUBLIKA
VILA TUGENDHAT

1.2. BRUTALISMUS

Čeští architekti:

- Karel Prager
- Věra Machoninová
- Jan Šrámek
- Karel Bubeníček
- Karel Filsak
- Jan Melichar

Světoví architekti:

- LeCorbusier,
- Alison a Petr SMITHSONOVI
- Paul RUDOLPH
- Moše SAFDIE
- James STIRLING

Brutalismus

- moderní architektonický styl, který rozkvétal od roku 1954 do roku 1970
- název z francouzského *bétonbrut*, („drsňý beton“).
- vyznávání drsné krásy betonu, která má být paralelní kráse stárnoucího člověka: beton – zvrásněná tvář.

Znaky:

- využívá neoplastické kompozice
- materiál ocel, sklo, beton
- pravidelnost a opakování
- záměrně přiznává konstrukční a technologické postupy, zdůrazňuje styčné body, spoje a spáry
- neopracovaný hrubý betonový povrch
- odhalené potrubí

Věra MACHONINOVÁ

- česká architektka, se svým manželem Vladimírem Machoninem tvořila ve stylu **brutalismu**

Architektonický styl:

- silový
- mohutný
- pádný
- často ne zcela citlivý k okolní zástavbě

Díla:

- DŮM BYTOVÉ KULTURY V PRAZE
- OBCHODNÍ DŮM KOTVA V PRAZE
- BUDOVA VELVYSLANECTVÍ ČSSR V BERLÍNĚ

1

2

- 1) Budova Velvyslanectví
- 2) Dům bytové kultury v Praze
- 3) Obchodní dům Kotva

Moše SAFDIE

- izraelsko-kanadský architekt a urbanista

Dílo:

HABITAT 67 (Montreal, Kanada)

- Diplomový projekt
- Vybrán a zrealizován pro světovou výstavu Expo 67
- Komplex obytných jednotek naskládaných na sebe jako kostky stavebnice Lego, byl široce diskutován v architektonických kruzích a odstartoval jeho kariéru.

KAUFFMAN CENTER FOR PERFORMING ARTS V KANSASU

James STIRLING

- Britský architekt, vytvořil svébytnou odrůdu brutalismu, používal materiály **cihla a prosklená ocelová konstrukce**, tradice anglického industriálního stavitelství obohacená nezvyklými prostorovými i výtvarnými řešeními

Dílo:

BUDOVA STROJNÍ FAKULTY UNIVERSITY OF LEICESTER – inspirována odpalovací rampou

Le CORBUSIER

- po válce proměna stylu
- věrný sociálním ideálům mezinárodního stylu / hrubý beton, přiznání prkeného bednění

Díla:

KAPLE V RONCHAMP – (1950-1954), drsná, expresivní práce s betonem, modulový systém

DOMINIKÁNSKÝ KLÁŠTER LA TOURETTE – 1959, drsná betonová stavba

1

3

2

1) James STIRLING

Budova Strojní Fakulty UNIVERSITY OF LEICESTER

2) SAFDIE

Habitat 67

3) CORBUSIER

Dominikánský Klášter La Tourette a Kaple v Ronchamp

1.3 FORMALISTICKÉ TENDENCE

ARCHIGRAM

- Teoretické dílo sdružení šesti britských architektů: **Peter Cook, Dennis Crompton, WarrenChalk, David Greene, Michael Webb a Ron Herron**, - začátkem 60. let uvedli publikaci nazvanou Archigram.

- Činnost skupiny spočívala v tom, že architektura, kterou vytvářeli byla **jenom v nákresech**.

- Skupina experimentovala s modulární technologií, proměnlivostí přes životní prostředí a zobrazováním spotřebitelské společnosti. Jejich práce přibližovaly lákavou vizi kouzelné budoucnosti období strojů

Sir Peter COOK

PLUG-IN CITY

- Obrovské příhradové megastruktury, do nichž se zasouvají jeřábem prefabrikované buňky různých rozměrů. Počítá se s opotřebením a nahrazením novými technicky dokonalejšími buňkami – architektura se stává konzumní jako auta a jiné spotřební zboží a město se kybernetickým řízením neustále obnovuje – metabolicky, jako živý organismus.

Dílo:

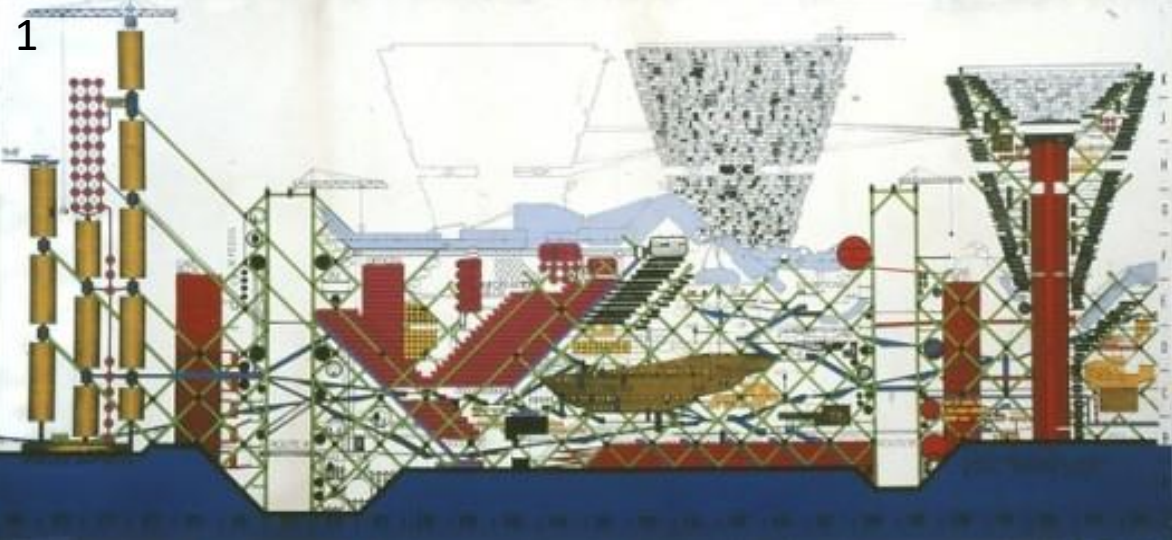
- **BUDOVA DOMU UMĚNÍ V GRAZU**

Ron HERRON

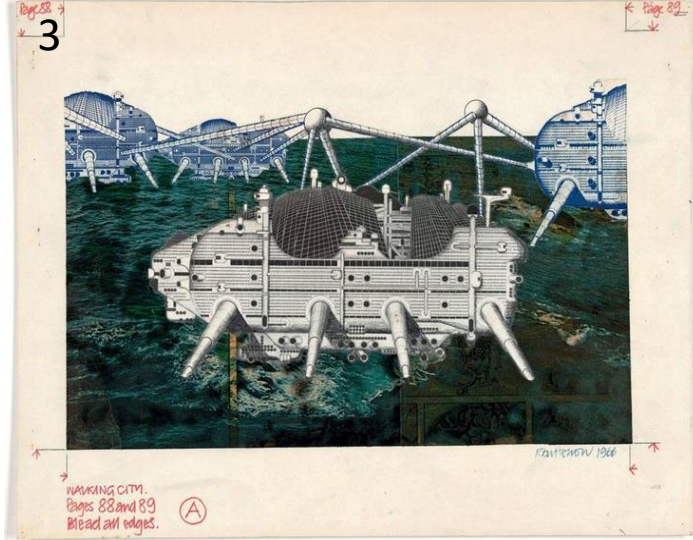
„WALKING CITY“

→ Město v němž jsou obytné moduly, propojené mezi sebou na způsob zásuvného stavebnicového systému, které umožňují, aby kráčeli nejen obyvatelé, nýbrž i celá města, podle potřeb řídicích se nabídkami pozemků a infrastruktury.

1

3

2

4

- 1) Peter COOK Plug in city
- 2) Peter COOK Dům umění v Grazu
- 3) Ron HERRON Walking city
- 4) Kisho KUROKAWA METALOCUS

METABOLISMUS (Metabolist Movement)

Představitelé:

Kiyonori KIKUTAKE

Kisho KUROKAWA

Fumihiko MAKI

Kenzó TANGE

- Metabolismus je architektonický směr , který vznikl v 60. a počátkem 70. let v Japonsku .
- Tato skupina radikálních japonských architektů (urbanistů) sdílela s **Archigramem** – pojetí budovy jako spotřebního produktu dočasné hodnoty
- **Metabolisti** nesouhlasili s předcházejícím vývinem měst a urbanistickými prostředky a jejich řešením, neboť neodpovídají dynamickým proměnám života.

Kisho KUROKAWA

- Vychází z tradiční japonské architektury:

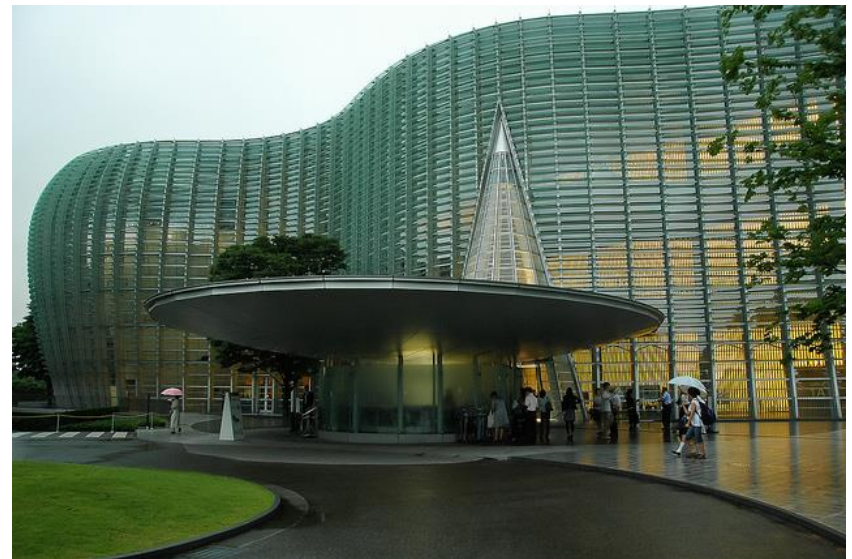
Charakteristika:

- Pomíjivost, významnost, vnímavost, detail, udržitelnost

Díla:

MUZEUM MODERNÍHO UMĚNÍ ,Wakayama

NATIONAL ART CENTER , Tokyo ----->

ARCHITEXT

- skupina japonských teoreticky zaměřených architektů.
- Vznikla počátkem 70. let

Představitelé:

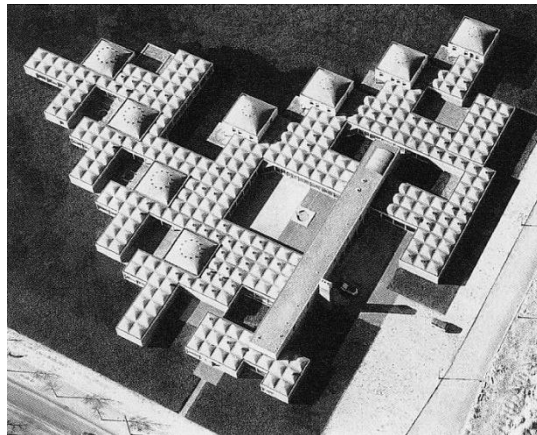
- Takefumi AIDA
- Takamicu AZUMA
- Majumi MIJAVAKI
- Makoto SUZUKI
- Minoru TAKEJAMA

TEAM 10

Představitelé:

- Jaap Berend BAKEMA
- Aldo van EYCK
- Georges CANDILIS
- Alison and Peter SMITHSON
- Shadrach WOODS
- Jose Antoni CODERCH
- Stefan WEWERKA
- Charles POLONYI
- Jerzy SOLTAN
- Giancarlo DE CARLO

- Skupina architektů mladší generace, která se vytvořila v rámci kongresů CIAM Team X.

- Zaměřují se na **organičtější** a **lidštější řešení**, vycházející ze vztahů mezi fyzickou formou a sociálními a psychickými potřebami.

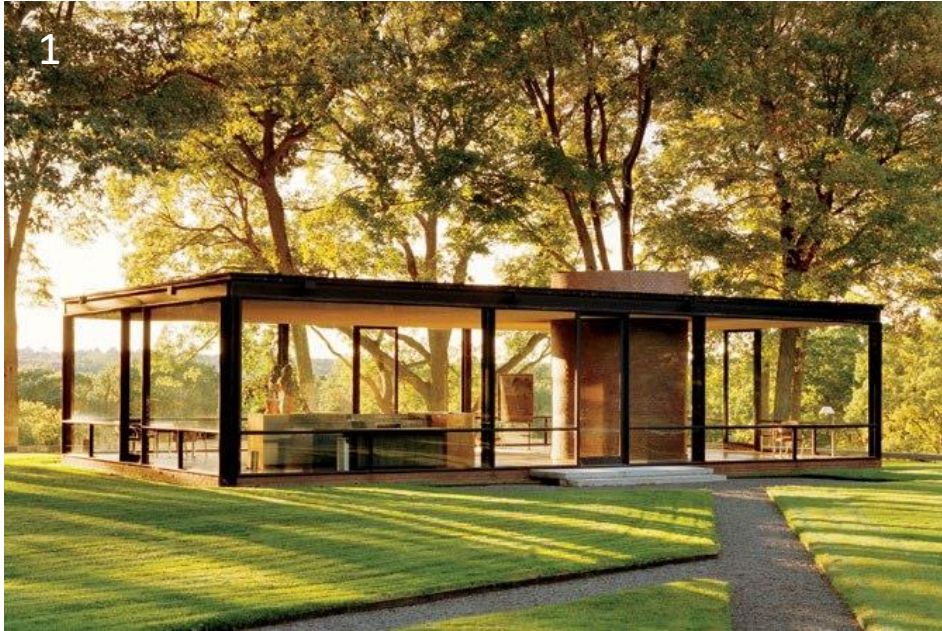
2. PROMĚNY DÍLA PHILIPA JOHNSONA

PHILIP CORTELYOU JOHNSON

- americký architekt
- jeho předci byly jedny z prvních plánovačů New Amsterodamu (New Yorku)
- v Německu se setkal s Ludwigem Miesem van der Rohem a novou funkcionalistickou architekturou
- je zakladatelem a vedoucího oddělení architektury a designu v Museum of Modern Art v New Yorku, zde uspořádal výstavu, ve které představili Evropskou architekturu
- veliký zastánce moderní architektury,
- stal se novinářem
- po získání titulu architekta, začal pracovat na svých projektech v Modern Museum
- byl jedním z příznivců použití skla v architektuře
- spolupracoval také s Andy Warholem
- je charakterizován stylovou nejednotností
- nejproduktivnějšími léty v jeho tvorbě jsou léta 1964-1971 (spolupráce s Richardem Fosterem, Johnem Burgeem)
- v roce 1979 jako první obdržel prestižní Pritzkerovu cenu za architekturu

Díla:

- **GLASS HOUSE** (Jeho vlastní dům)
- **SEAGRAM BUILDING**
- **BOSTON PUBLIC LIBRARY**
- **CHESTER SYNAGOGY**
- **PPG PLACE**

PHILIP Cortelyou JOHNSON

1) Glass House 2) Chester Synagogy 3) Seagram Building 4) PPG place v Pittsburgu 5) Boston Public Library

3. KAHN (NOVÁ MONUMENTALITA), VENTURI

Louis Isadore KAHN

- americký umělec

Charakteristika:

- stavěl skoro výlučně z **betonu**,
- **hra krásných prostorů** (né harmonie hmoty)

Protiklady:

- otevřené a uzavřené
 - architekt a profesor
 - představitel **brutalismu**
- uznání se dočkal až v posledních letech jeho života

Díla:

- YALE UNIVERSITY ART GALLERY
- JATIYO SANGSHAD BHABAN
- PHILLIPS EXETER ACADEMY LIBRARY
- KIMBELL ART MUSEUM
- YALE CENTER FOR BRITISH ART

LOUIS Isadore KAHN

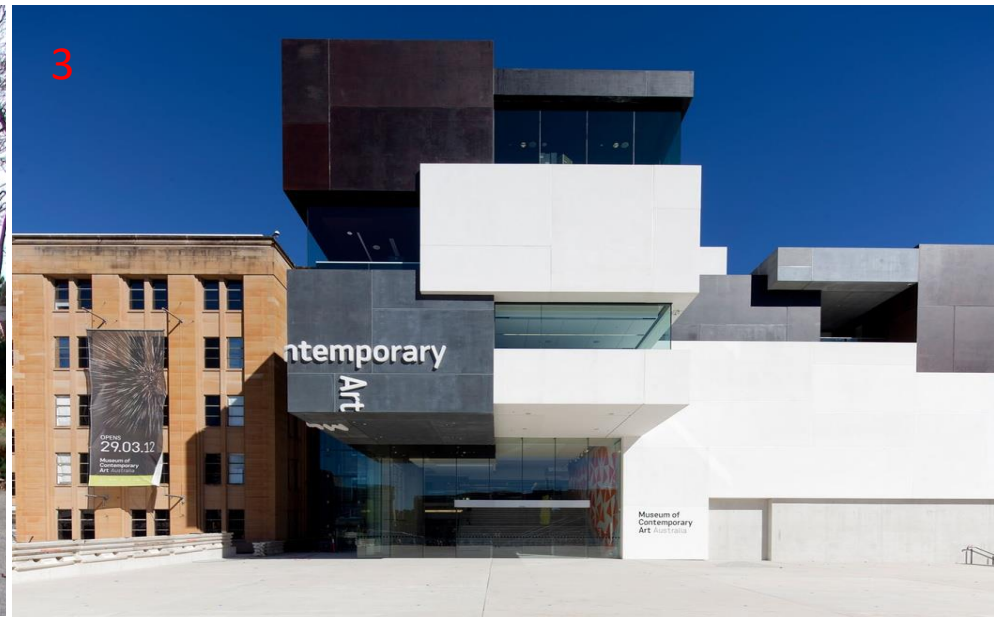
1) Budova národního shromáždění 2) Bangladéšský parlament 3) Exeter Academy Library 4) Yale University Art Gallery

POSTMODERNÍ ARCHITEKTURA

- Myšlenkový směr konce dvacátého století. Tento směr vznikl jako **reakce na modernu** a je zaměřen opačným směrem, což znamená odmítání koncepce jediné pravdy a jediného cíle.
- Moderní umění si zakládalo na estetickém výrazu abstraktních forem, zatímco postmodernismus toužil po **tradičním symbolickém způsobu vyjadřování**.
- Teoretici a tvůrci postmodernismu se znovu soustřeďují na staronový prostor architektonického umění, jeho výtvarnou a symbolickou řeč a její komunikativnost.

Robert Charles VENTURI

- americký architekt
- v roce 1954 vyhrál stipendium American Academy v Římě, které mu umožnilo dva roky cestovat po Evropě a inspirovat se tamní architekturou a jejími tradicemi
- zaměřuje se na **dekorativnost** svých staveb, dekorace by měly **odrážet kulturu**, ve které existují
- v roce 1991 Venturi získal prestižní Pritzkerovu cenu za architekturu

Robert Charles VENTURI

1) Venturi Vanna House 2) Interior Vanna House 3) Museum Contemporary Art 4) Gordon Wu Hall

4. DEKONSTRUKTIVISMUS

Představitelé: Peter Eisenman, Bernard Tschumi, Daniel Libeskind, Kayuo Shinohara, Frank O. Gehry, Zaha Hadid, Vlado Milunič

- jde spíše o tendenci, která se objevuje na přelomu 70. a 80. let 20. století v Evropě a USA

- orientace na ruský konstruktivismus, využívají geometrické deformace (trhliny, naklánění, úhlové natáčení částí, rotace, vzájemné posuny vrstev, prostupy aj.), rozložení tvarů do fragmentů a znovu skládání v celek, výsledek má expresivní charakter

Zaha Hadid

- londýnská architektka

- originalita, expresivní malířská prezentace projektů, jakoby mnoho perspektiv zároveň, studovala převážně práce ruských konstruktivistů

Díla:

POŽÁRNÍ STANICE ZÁVODŮ VITRA - 1993, Weil nad Rýnem, její první realizací, ostré formy, vystřelující ze stavby

PAVILÓN PRO ZAHRADNÍ VÝSTAVY - 1999, Weil nad Rýnem, zaoblenější, měkčí tvary

THE MIND ZONE - 1999, pásy staveb jako stuhy, ohýbá je, zvedá, provléká, v kupoli Milénia v Londýně

PROJEKT CENTRA SOUČASNÉHO UMĚNÍ V ŘÍMĚ

Frank O. Gehry

- kalifornský architekt, dochází k dekonstruktivismu experimenty s lacinými, snadno zpracovatelnými materiály, ale používá i speciální technologie pro své výpočty.

Díla:

BUDOVA AMERICKÉHO CENTRA V PAŘÍŽI - 1993

TANČÍČÍ DŮM - 1996, Praha, společně s Miluničem, navázal na typ pražského činžáku z konce 19. století

GUGGENHEIMOVO MUZEUM - Bilbao, Španělsko,

VITRA DESIGN MUSEUM - 1989, Weil nad Rýnem, muzeum nábytku

BUDOVA DRÁŽDANSKÉ BANKY - 2000, s plasticky modelovanými sály uvnitř haly

1

2

3

4

1) Zaha HADID
2) Zaha HADID

kulturní středisko v Azerbajdžánu
knihovna a learning center

3) GEHRY
4) GEHRY

Guggenheimovo muzeum v Bilbau
Tančící dům

HIGH-TECH

Představitelé:

- Ranzo PIANO
- Richard ROGERS
- Norman FOSTER

Charakteristika:

- popírá tradiční tektoniku s její horizontálně-vertikální soustavou, rozrušuje její pravoúhlý řád a s ním i její optickou rovnováhu, která až dosud byla základním atributem architektury
- architektura pokročilé technologie, která zasahuje i do oblasti průmyslového designu a módy, objevuje se na konci 70. let 20. století
- inspiraci nalézá v oblastech letectví a kosmonautiky, v ultralehkých a pevných vazbách konstrukčních systémů
- maximální uvolnění vnitřního prostoru, konstrukční prvky na povrchu stavby, objemné stavby jednoduchých elementárních forem, živá barevnost, používá zrcadlového skla, plech z nerezové oceli, lesklé kovy se zvlněnými povrchy

1

3

2

4

1) FOSTER Sainsbury Centra
2) FOSTER 30 St Mary Axe

3) ROGERS Centre Pompidou
4) PIANO Kalifornská Akademie Věd

5. VÝZNAMNÍ ARCHITEKTI SOUČASNOSTI

Jan KAPLICKÝ

- český architekt
- společně s Davidem Nixonem založil architektonické studio **Future Systems**
- byl oceněn StirlingPrize, nejprestižnější britskou cenou za architekturu za stavbu Lord's Media Centra na londýnském kriketovém stadionu

- kromě působení v oblasti architektury a designu se Kaplický podílel i na výuce na univerzitách

- je představitelem high-tech architektury, v posledních letech experimentoval s organickou architekturou, která se inspiruje přírodními tvary

Díla:

OBCHODNÍ DŮM SELFRIDGES, Birmingham (1999)

MUZEUM ENZA FERRARIHO, Modena – (2012)

HAUER-KING HOUSE, Londýn (1992)

DOCKLANDS FLOATING BRIDGE, Londýn (1994)

LORD'S MEDIA CENTRE, Londýn (1994) - Tiskové centrum na londýnském kriketovém stadionu. Oceněno cenou **Stirling Prize**.

1

3

2

4

1) Pontonový most
2) Muzeum Enza Ferrarriho

3) Lord's media centre
4) Obchodní dům Selfridges

Shigeru BAN

- japonský architekt
- dobře zapadá do kategorie „ekologických architektů“
- je známý pro jeho inovativní práci s papírem, zejména recyklovaných papírových trubic

Díla:

- **JAPONSKÝ PAVILON NA EXPO 2000**, Hannover (2000)
- **CENTRE POMPIDOU-METZ**, Francie
- **NOMADIC MUSEUM**, (2006)

Steven HOLL

- americký architekt
- Hollovy stavby odrážejí jeho fascinaci vědeckými fenomény a hrou se světlem

Díla:

- **SIMMONS HALL** na MIT v Cambridge, Massachusetts
- **NELSON-ATKINS MUSEUM OF ART V KANSAS CITY**, Missouri
- **LINKED HYBRID** - víceúčelový komplex v Pekingu, Čína.
- **ROZŠÍŘENÍ UMĚLECKÉ ŠKOLY V GLASGOWĚ**, 2014
- **MUZEUM OCEÁNU A SURFOVÁNÍ**, 2011
- **PLANAR HOUSE**, 2005

1) BAN
2) BAN

Centre Pompidou - Metz
konstrukční detaily katedrály z kartonu – lepenka, dřevo, sklo

3) Steven HALL
4) Steven HALL

Linked Hybrid
Simmons Hall